

Tisková zpráva, 16. února 2023, Uherské Hradiště

Ohromující svět hmyzu našel útočiště ve Slováckém muzeu

Otravná havěť, nebo vybraná společnost, které byste chtěli být součástí? I takto můžeme nahlížet na novou výstavu *Společenský život hmyzu*, která prostřednictvím textů, fotografií, exponátů i živého hmyzu v insektářiích přibližuje základní témata týkající se sociálního života tvorů, bez kterých by lidstvo nepřežilo. Obdivuhodné zákonitosti živočišné říše v jejích nejmenších formách se odkryjí na vernisáži ve čtvrtek 23. února v 17 hodin. Návštěvníci je pak budou moci obdivovat až do 9. července 2023.

Když se řekne společenský život, většina z nás si pravděpodobně představí divadlo, plesy, večírky. Přemýšlet v této souvislosti o něčem tak titěrném, jako je hmyz, nebudeme-li počítat obávané moly v šatníku s večerní toaletou, napadne asi málokoho. A při tom právě u hmyzu můžeme pozorovat celou škálu sociálního chování od primitivních forem až po vytváření vysoce organizovaných a strukturovaných společenství. Ať už se jedná o partnerské vztahy, rodičovskou péči nebo spolupráci při budování hnízda a shánění potravy, v ničem si hmyz nezadá s ostatními skupinami živočichů. Ba naopak, v mnohém je předčí!

Nahlédnout do tohoto úžasného světa miniaturních, avšak o to zajímavějších tvorů umožňuje výstava *Společenský život hmyzu*, kterou vytvořili kolegové z Muzea Vysočiny v Jihlavě Klára a Pavel Bezděčkovi. Pavel Portl, iniciátor realizace výstavy v Uherském Hradišti, doplňuje zajímavosti, které obohatí prezentaci zdejšími návštěvníkům: „*Ve Slováckém muzeu jsme instalaci doplnili i o nadrozměrné zástupce hmyzí říše, kteří vznikli pod rukama našich konzervátorů a restaurátorů, ale také o velkoformátové fotografie hmyzu Jany Mourové a Adama Stalčíka. Návštěvníky ohromí i insektária se šváby, pakobylkami a strašilkami. I pro nás je výstava velmi poučná a obohacující – už jenom sestavení jídelníčku pro tyto tvory a vytipování vhodných lokací pro sběr rostlin bylo menší dobrodružství. A péče o tyto „muzejní mazlíčky“ je další kapitola sama pro sebe.*“

Co zajímavého se návštěvníci dozví o tvorech, kteří jsou našim zrakům často skryti?

Hlavní pozornost autoři věnují tzv. eusociálnímu hmyzu, tedy hmyzu žijícímu v důmyslně uspořádaných státech, jejichž fungování je založeno na dělbě práce při reprodukci a spolupráci jedinců při zajišťování základních životních potřeb. Nejznámějšími představiteli tohoto hmyzu jsou termity, vosy, mravenci a některé druhy včel, v posledních letech však byly odhaleny i další skupiny eusociálně žijících živočichů. Ondřej Sekora, kreslíř a spisovatel, ale také entomolog, tak nebyl daleko od pravdy se slovy „Polámal se mravenček, ví to celá obora, o půlnoci zavolali mravenčího doktora.“

Stejně jako u jiných živočichů i pro hmyz je jedním z nejdůležitějších momentů v životě rozmnožování a vše, co s ním souvisí. U některých druhů je to jediné období dobrovolného setkávání jedinců, u mnoha jiných však naopak stojí u vzniku společenského chování. Proto i v hmyzí říši můžeme pozorovat situace, které známe z našeho života – snaha o vyvolání pozornosti u budoucího partnera a další projevy náklonnosti a namlouvání. Jde o tzv. epigamní projevy předcházející samotnému páření. Co si pod takovými projevy představit v hmyzí říši? „Tyto projevy zahrnují různé typy lákání pomocí vůní, zvuků nebo svícení, namlouvací a svatební rituály, dokonce i souboje samců, které jsou typické pro roháčovitě a nosorožkovitě brouky. Samečci některých druhů hmyzu, jako jsou mouchy nebo světlušky, se snaží samičku zaujmout tím, že jí přinášejí různé pozornosti a úplatky. Nejčastěji to bývá kousek potravy. Přinesená maličkost nejen zvyšuje samečkovu atraktivitu, ale u dravých druhů může dárci i zachránit život a odvést od něj, jako od potencionální kořisti, pozornost hladové samičky,“ upřesňuje zooložka Klára Bezděčková.

Výstava představuje nejen řadu méně známých poznatků ze života hmyzu, ale snaží se ukázat i ty nejopovrhovanější zástupce hmyzí říše v lepším světle. Věděli jste, že švábi patří k nejstarostlivějším rodičům, samečci much nosí svým vyvoleným zásnubní dárky, termiti pěstují houby velikosti žampionů a mravenci mají své paní učitelky? Poodhalený jsou i nejméně známé stránky hmyzího života, např. že i u termitů existují rozvody a domácí násilí, bělásci mohou holdovat homosexuálním radovánkám a mravenci propadají různým závislostem.

„Na výstavu je navázáno několik doprovodných akcí – edukační programy pro mateřské i základní školy, oblíbený rodinný program Zvídákové, vzhůru do muzea! nebo Muzejní noc,“ doplňuje Petra Tománková, která v muzeu dlouhodobě spoluvytváří programy pro děti. Stranou nezůstává ani široká veřejnost – pro ni se na 20. dubna připravuje setkání s autory výstavy, manželi Bezděčkovými. Další akce, které doplní výstavu v celém jejím průběhu, budou zveřejněny na webových stránkách a Facebooku Slováckého muzea.

Bližší informace:

Mgr. Pavel Portl, historik Slováckého muzea v Uherském Hradišti

mobil: +420 777 066 612

e-mail: pavel.portl@slovackemuzeum.cz

www.slovackemuzeum.cz, www.facebook.com/slovackemuzeum

RNDr. Klára Bezděčková, Ph.D., zoolog Muzea Vysočiny Jihlava

telefon: +420 567 573 894

e-mail: bezdeckova@mvji.cz

www.mvji.cz